

Stichting New Momentum

Bestuursverslag
& Beleidsplan

Inhoud

1. Voorwoord
2. Introductie:
Van verzuiling naar verbubbling
3. Bestuursverslag:
Oprichting, eerste projecten en onderzoekstools
4. Beleidsplan:
Inzetten op data privacy en open source
5. Jaarrekeningen

Voorwoord

Toen in de lente van 2022 de wolken van de COVID-crisis leken op te trekken, werden de gaten zichtbaar die het in het maatschappelijke debat had geslagen. Het wantrouwen naar traditionele instituten was groter dan ooit en op social media roerden kritische burgers zich rond thema's als klimaatverandering, racisme, en wokeïsme.

Social media hebben vanaf het prille begin mensen op basis van hun gedrag en voorkeuren ingedeeld in marktsegmenten, maar tijdens de COVID-jaren bleek pas hoe giftig deze cocktail was. Algoritmes praatten mensen naar de mond en gaven mensen daarmee het gevoel dat iedereen gek is, behalve zij.

Het is mij persoonlijk niet in de koude kleren gaan zitten. Waar ik eerder genoot van open gesprekken met andersdenkenden, werd ik steeds vaker met wantrouwen of zelfs woede begroet. Als wetenschapper was ik ineens verdacht, partijdig en/of onderdeel van een wereldwijd complot om de gewone man eronder te krijgen. En dat terwijl we New Momentum juist gestart zijn om die gewone man een stem te geven in het mediageweld wat dagelijks over ons heen dendert. We willen mensen niets opdringen; we willen dat mensen nadenken. Zich uitspreken. En via een open debat tot de beste oplossingen komen. Dát is wat vrijheid en democratie voor mij betekenen.

Om in termen van de Fluxus-kunstenaar [Joseph Beuys](#) te praten: in de wereldgeschiedenis is de mens [geen object, maar een subject](#). Voor een object is het leven iets wat hem of haar overkomt. Maar een subject doét iets. Het is actief. Brengt z'n omgeving in beweging. Een subject lééft!

Des te beter mensen de invloed van social media op het maatschappelijk debat begrijpen, des te beter we ons daartegen kunnen weren. Zo verleggen we de focus van wat ons overkomt, naar wat we zelf kunnen doen. Het is aan New Momentum om mensen daarvan te doordringen.

De afgelopen jaren hebben we daarvoor de basis gelegd. De komende periode gaan we er vol tegenaan. In dit jaarverslag blikken we terug en doen we de plannen voor de komende tijd uit de doeken. Veel leesplezier!

Dr. Roel Lutkenhaus
Oprichter Stichting New Momentum

Januari 2023

Introductie: Van verzuiling naar *verbubbling*

Het medialandschap is tijdens de afgelopen decennia flink veranderd. Dankzij internet en smartphones konden mensen ineens zélf media content maken en delen met een wereldwijd publiek. Maar onder invloed van grote tech platforms is het medialandschap en daarmee de maatschappij óók gepolariseerd. Dit hoofdstuk schetst de belangrijkste ontwikkelingen en beschrijft waarom New Momentum is opgericht.

Enkele decennia geleden was het medialandschap in Nederland [verzuild](#): kranten en omroepen richtten zich primair op hun ideologische of religieuze achterban. Maar door [globalisering](#) en groeiende [sociale mobiliteit](#) werd de wereld steeds kleiner. De schotten in de samenleving vervaagden en kranten en omroepen schudden hun ideologische veren af om zich op een breder publiek te richten. Dit gebeurde deels doordat commerciële radio- en TV-stations die vanaf de jaren 70 de kop opstaken met amusementsprogramma's hun publiek anders bedienden dan de staatsomroepen. [Radio Veronica](#)

was in de jaren '60 een wegbereider geweest voor commerciële radio en aan het eind van de jaren '80 begon [RTL](#) vanuit Luxemburg de commerciële televisie uit te zenden.

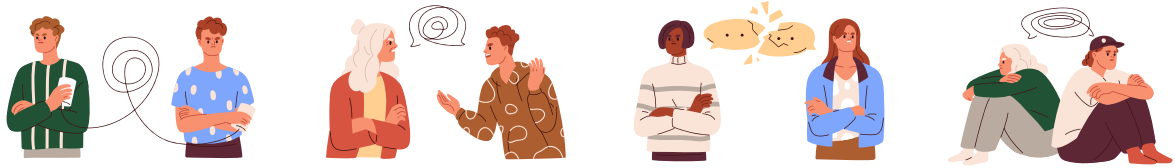
Massamedia als gatekeepers

Aan het eind van de jaren '90 kenmerkte het Nederlandse medialandschap zich met een breed pallet aan bladen, radio- en televisiestations en bepaalden voor een groot deel welke informatie Nederlandse burgers bereikte. Binnen de samenleving speelden deze media de rol van [gatekeeper](#): als bedrijven, NGOs of overheidsinstellingen het grote publiek wilden bereiken, moesten ze daar vaak voor bij de omroepen en mediabedrijven aankloppen.

Democratisering van het medialandschap

Hoewel burgers destijds de keuze hadden uit tientallen radio- en tv-stations, voor een écht alternatief geluid was binnen dat landschap geen plaats. De komst van internet, social media en smartphones hebben dat veranderd. In de

beginjaren werd zelfs gesteld dat het internet het medialandschap had 'gedemocratiseerd': mediabedrijven waren immers niet langer de enige gatekeepers. Mensen richtten ook hun eigen kanalen op en daar omheen onstonden levendige *online communities* van mensen met dezelfde interesses of overtuigingen. Kortom: op het internet was je was vrij om je eigen zuil te kiezen.

Filter bubbels, echo kamers en polarisatie

In de loop van het afgelopen decennium werd duidelijk hoe betrekkelijk die vrijheid eigenlijk is. Platforms slaan zeeën van gebruikersdata op om burgers op te delen in marktsegmenten. Om hun aandacht vast te houden, praten social media platforms hen naar de mond: algoritmes tonen mensen de informatie die bevestigen wat zij al denken te weten.

Bovendien ontstaan er in online communities zogenaamde *echo kamers*: parallele universa die er verschillende versies van de waarheid op na houden en elkaar op controversiële onderwerpen naar het leven staan. Social media algoritmes drongen door tot in de haarvaten van de samenleving en herintroduceerden er de schotten die we juist kwijt dachten te zijn. Sterker nog: uit onderzoek blijkt dat ondemocratische krachten deze dynamiek aangrijpen om maatschappelijke onrust aan te jagen: met behulp van bot- en trollenlegers verspreiden ze desinformatie rond controversiële onderwerpen en weten zelfs vrije verkiezingen te beïnvloeden.

Dus ja: hoe democratisch is dat internet nu echt?

New Momentum is opgericht voor een open en vrije digitale samenleving

Stichting New Momentum werd op 29 mei 2020 opgericht om bij te dragen aan een open en vrije digitale samenleving. Een samenleving waarbij economie en technologie de samenleving dienen en niet andersom. Om dat te bereiken wil Stichting New Momentum open dialoog stimuleren en mediawijsheid bevorderen.

Burgers die zich bewust zijn van hoe het medialandschap werkt kunnen zich immers weren tegen misleiding, en burgers die bereid zijn over de grenzen van hun filter bubbel heen te stappen, kunnen de samenleving verder brengen door patstellingen te doorbreken. Stichting New Momentum wil dat aanjagen door de impact van social media op sociaal-maatschappelijke thema's zichtbaar te maken en daarvoor onderzoekstools beschikbaar te stellen.

- **Doelstelling 1:** Onderzoekstools ontwikkelen die in staat zijn sociaal-maatschappelijke onderstromen op social media in kaart te brengen, die tools gebruiken om academisch onderzoek te verrichten of daar aan bij te dragen, daarover te publiceren in populaire media en vaktijdschriften en daarmee het publieke discours over de maatschappelijke impact van social media aan te jagen en te versterken.
- **Doelstelling 2:** Deze onderzoekstools onder open-source licentie beschikbaar maken voor bedrijven, instituten en NGOs en zo bij te dragen aan academisch onderzoek, journalistieke producties en bewustwordings- en gedragsveranderingscampagnes die zich richten op het snijvlak van social media en sociaal-maatschappelijke thema's.

Bestuur

Dr. Roel Lutkenhaus
Penningmeester

Roel is media- en internetonderzoeker gespecialiseerd in het onderzoeken en inzetten van social media voor gedragsverandering en maatschappelijke verandering

Roel is tevens directeur-groootaandeelhouder van New Momentum BV.

Špela Semion
Secretaris

Špela is cultuurmarketingexpert met ruime internationale ervaring op het snijvlak van kunst, cultuur en sociaal-maatschappelijke thema's.

Špela is tevens werkzaam als hoofd marketing en communicatie bij het theatergezelschap Wat We Doen.

Stijn van Leeuwen
Voorzitter

Stijn is (sociaal) ondernemer en de oprichter van OopZ! (Ondernemershuis-op-Zuid) – een business incubator die zorgt voor werkgelegenheid in Rotterdam (Zuid) door ondernemers te ondersteunen.

Stijn is tevens oprichter van Rotterdam Engineering en grootaandeelhouder van OopZ!. OopZ! heeft een minderheidsbelang in New Momentum BV.

Het bestuur van stichting New Momentum was de afgelopen jaren volledig onbezoldigd.

Bestuursverslag

Oprichting, eerste projecten en onderzoekstools

Stichting New Momentum is op 29 mei 2020 tegelijkertijd opgericht met New Momentum BV. De gedachte was om vanuit de BV commercieel onderzoekswerk te verrichten, terwijl de stichting de mogelijkheid zou bieden om aan sociale-, culturele- en academische projecten bij te dragen. De BV is ondergeschikt aan de doelen die de stichting najaagt, wat is geborgd door 100% van de aandelen met stemrecht bij de stichting onder te brengen.

Terugblik

Sinds de oprichting is er door de stichting tijd geïnvesteerd in:

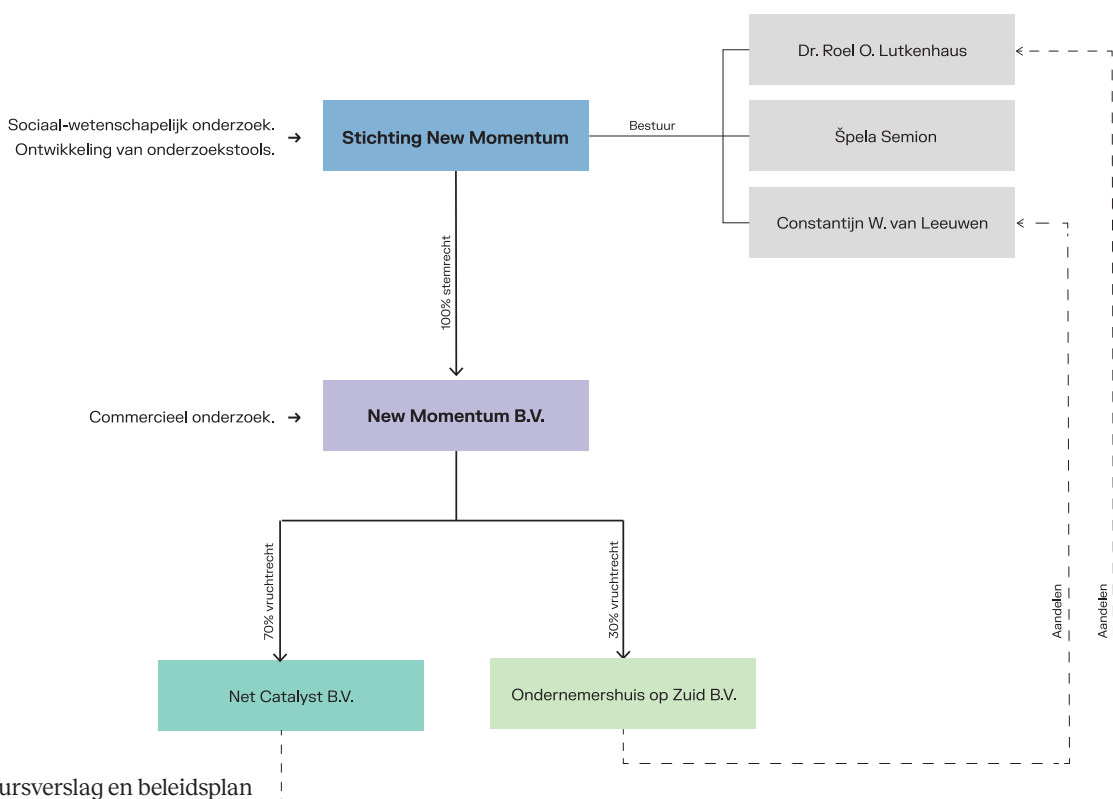
- Het opbouwen van kennis, kunde en een relevant netwerk door samenwerkingen aan te gaan met diverse organisaties en initiatieven in de culturele en academische wereld en ontwikkelingscommunicatie,

- Het presenteren van onderzoek en geven van praatjes op congressen en professionele bijeenkomsten,
- Het ontwikkelen van een platform om data te verzamelen en onderzoek uit te voeren.
- Voor de Stichting is dit jaar een bankrekening aangevraagd en de kosten daarvoor worden vooralsnog gedekt via schenkingen vanuit de BV.

Bestuur

Op dit moment bestaat het bestuur uit drie leden, waarvan er twee aan de B.V. verbonden zijn. We zijn voornemens het bestuur het komende jaar uit te breiden met mensen met kennis en ervaring op het gebied van digitale cultuur, data privacy en sociale verandering.

Organisatie- en bestuursstructuur ↓

Cases

Daarnaast is er – deels vanuit de Stichting en deels vanuit de BV – gewerkt aan diverse projecten met betrekking tot de doelen van Stichting New Momentum.

Charlois en de Sterren

Rotterdam-Charlois is een wijk in ontwikkeling. Welke verhalen staan daarover in de sterren geschreven? In samenwerking met kunstenaar Rogier Arents onderzochten we hoe communities op Twitter en YouTube over Charlois spraken voor het project Charlois en de Sterren. Posters met sterrenconstellaties illustreerden de verhalen die we terugvonden: troep op straat, verkeershufters en stijgende criminaliteit, maar ook de Boergoensevliet en het Zuiderpark als groene oase, het Zuidplein als food-walhalla, en een zwerfafvalbeweging die de strijd aangaat met rommel op straat.

De posters hingen in de winter van '20-'21 achter de ramen van wijkbewoners en waren van februari tot en met maart '21 te zien op grote reclamezuilen. De zuilen vormden het decor van de mini-docu die we op YouTube plaatsten. In de zomer van '21 lanceerden we een Charlois en de Sterren VR-experience en in de winter van 2023 zijn de constellaties te zien op de muren van Wolk – een kunst- en debatcentrum in de wijk. Er lopen gesprekken om dit project te herhalen voor heel Rotterdam-Zuid.

INFLUENCE!

Volgens wetenschappelijke studies groeien jongeren in armere wijken op in een omgeving die leidt tot een ongezonde leefstijl. Maar is dat ook hoe jongeren uit die wijken er tegenaan kijken? Om daarachter te komen organiseerden New Momentum, Talentz Skool en Chance to Influence in samenwerking met het Movez Network van de Erasmus Universiteit Rotterdam het programma INFLUENCE! – een serie van zes workshops waarbij jongeren uit Rotterdam-Feijenoord en IJsselmonde hun omgeving onderzochten en social media challenges bedachten om die te verbeteren.

Één van de challenges die de jongeren tijdens INFLUENCE! bedachten ↓

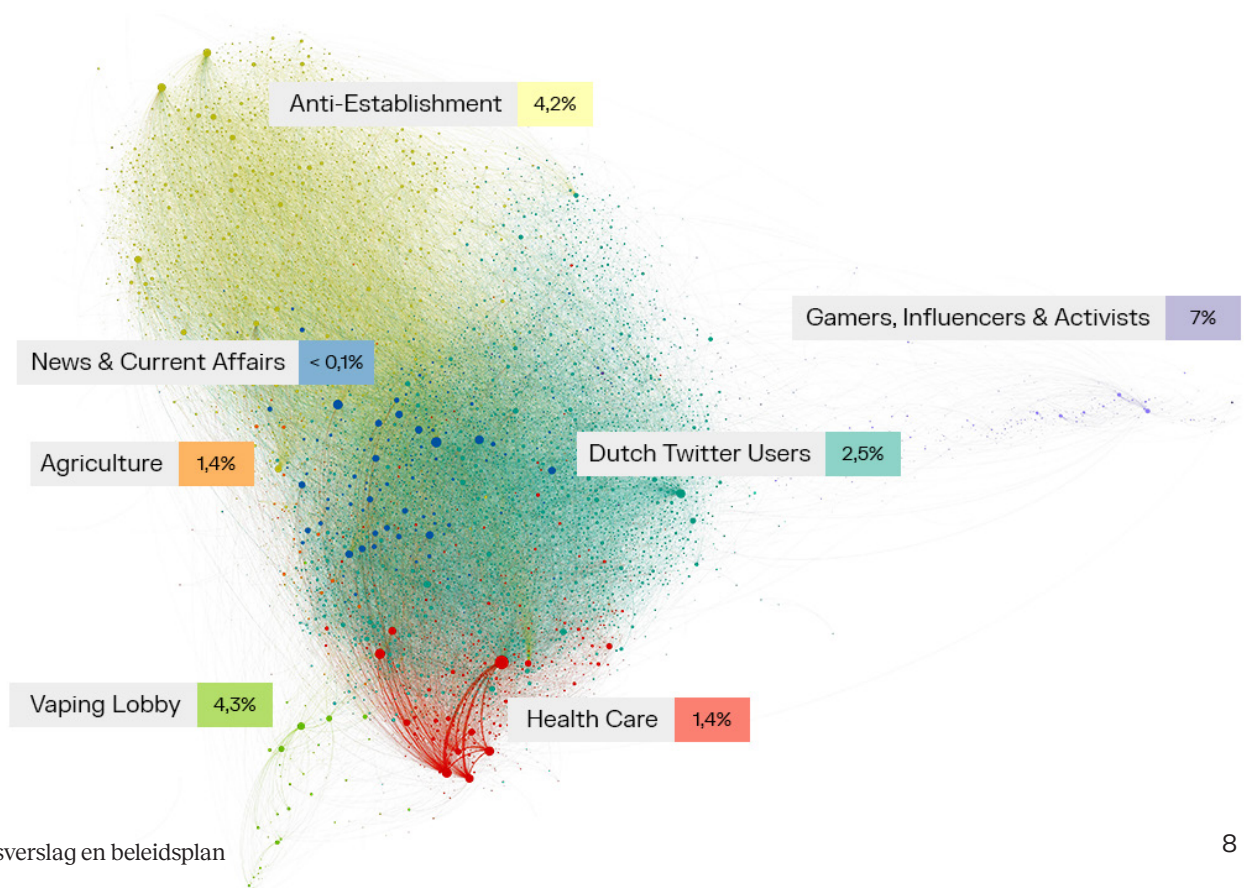
Rookvrije samenleving

Om anti-rookwetgeving succesvol in te voeren is het belangrijk om te weten of maatregelen effectief zijn, of er wettige basis én draagvlak voor is. Dat is onderzocht door een samenwerkingsverband tussen het Erasmus MC, de rechtenfaculteit van de Rijksuniversiteit Groningen, het Centrum Media & Gezondheid en New Momentum.

New Momentum onderzocht hoe er op Twitter, YouTube en het open web over tabak en rookvrijbeleid gesproken werd en bood daarmee handvatten om de verspreiding van misinformatie omtrent vaping tegen te gaan.

De resultaten van ons onderzoek hebben we gedeeld in een professioneel rapport, gepresenteerd op verschillende academische congressen en voor gezondheidsorganisaties, en binnenkort verschijnt het in het academische tijdschrift Nicotine & Tobacco.

Het Twitter-netwerk waarin de rookvrije samenleving werd besproken ↓

Becoming a Rotterdammer

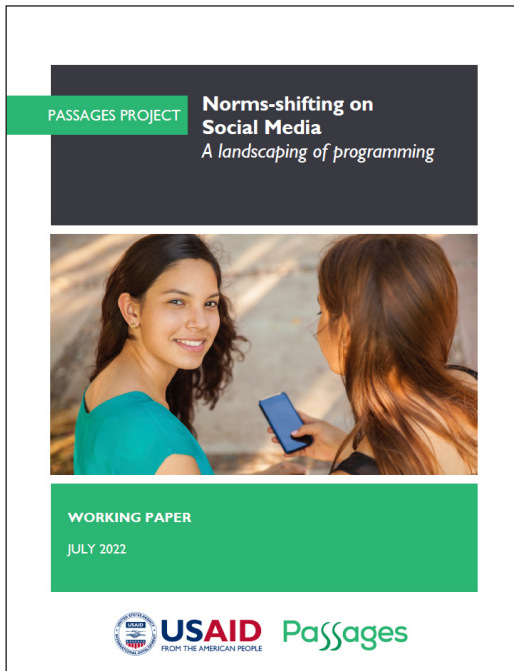
Sommige statushouders vinden binnen een mum van tijd hun draai in Rotterdam. Wat verklaart hun succes? New Momentum diende samen met de Erasmus Universiteit en Stichting Mano een City Lab 010-aanvraag getiteld Becoming a Rotterdammer in om dat te onderzoeken. Samen zoeken we naar nieuwkomers, case managers en werkgevers die tegen de stroom in manieren hebben gevonden om hun draai te vinden of daarmee te helpen: positieve uitzonderingen die hun lessen gaan delen via social media. We co-creëren social media-campagnes om hun lessen te delen en anderen op weg te helpen in Rotterdam.

Normen verschuiven met social media

Hoe kun je social media gebruiken om sociale normen te veranderen? Een vraag die steeds vaker wordt gesteld in de wereld van ontwikkelingscommunicatie, met name door organisaties die proberen de seksuele gezondheid van jongeren te stimuleren.

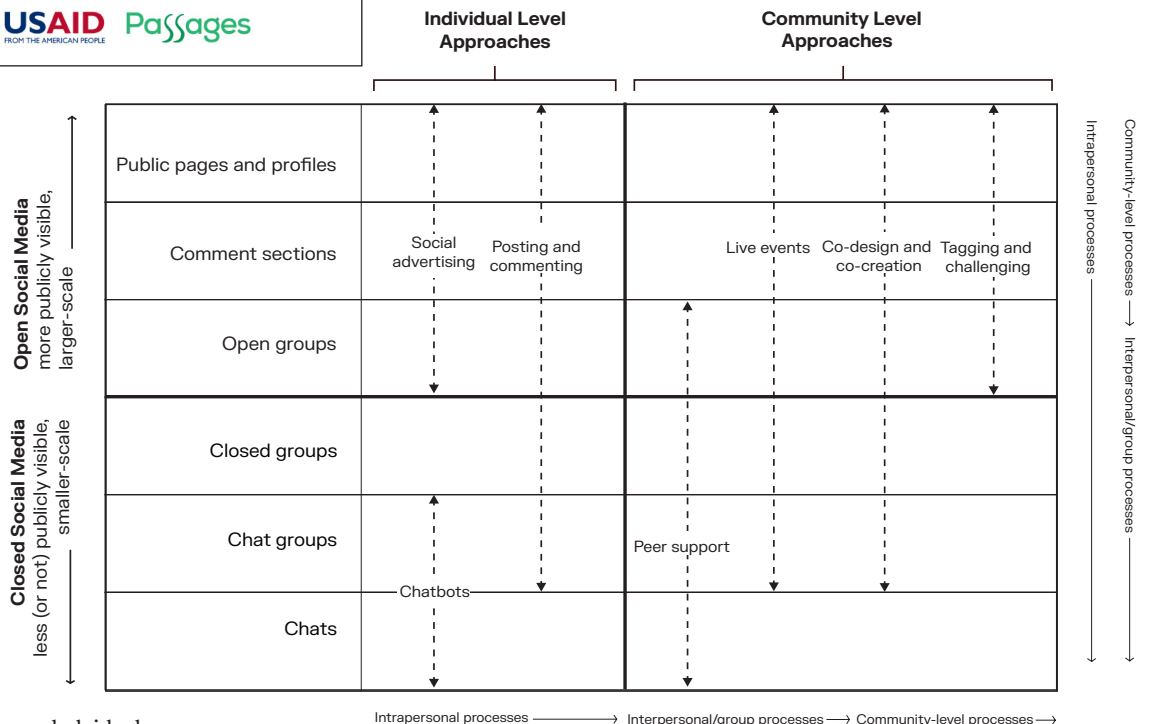
Voor de Georgetown Universiteit voerden we een literatuuronderzoek uit om te inventariseren hoe daar binnen de wetenschap tegenaan gekeken wordt. Het onderzoek maakte deel uit van het [Passages-project](#), wat gefinancierd wordt door USAID.

Het literatuuronderzoek is gepresenteerd tijdens een webinar, gedeeld in een professioneel rapport en verschijnt binnenkort in het wetenschappelijke tijdschrift [Review of Communication Research](#).

← Professioneel rapport '[Norms-shifting on Social Media](#)'

↓ *Categorisering van strategieën om sociale normen te veranderen in jongerencampagnes voor seksuele gezondheid.*

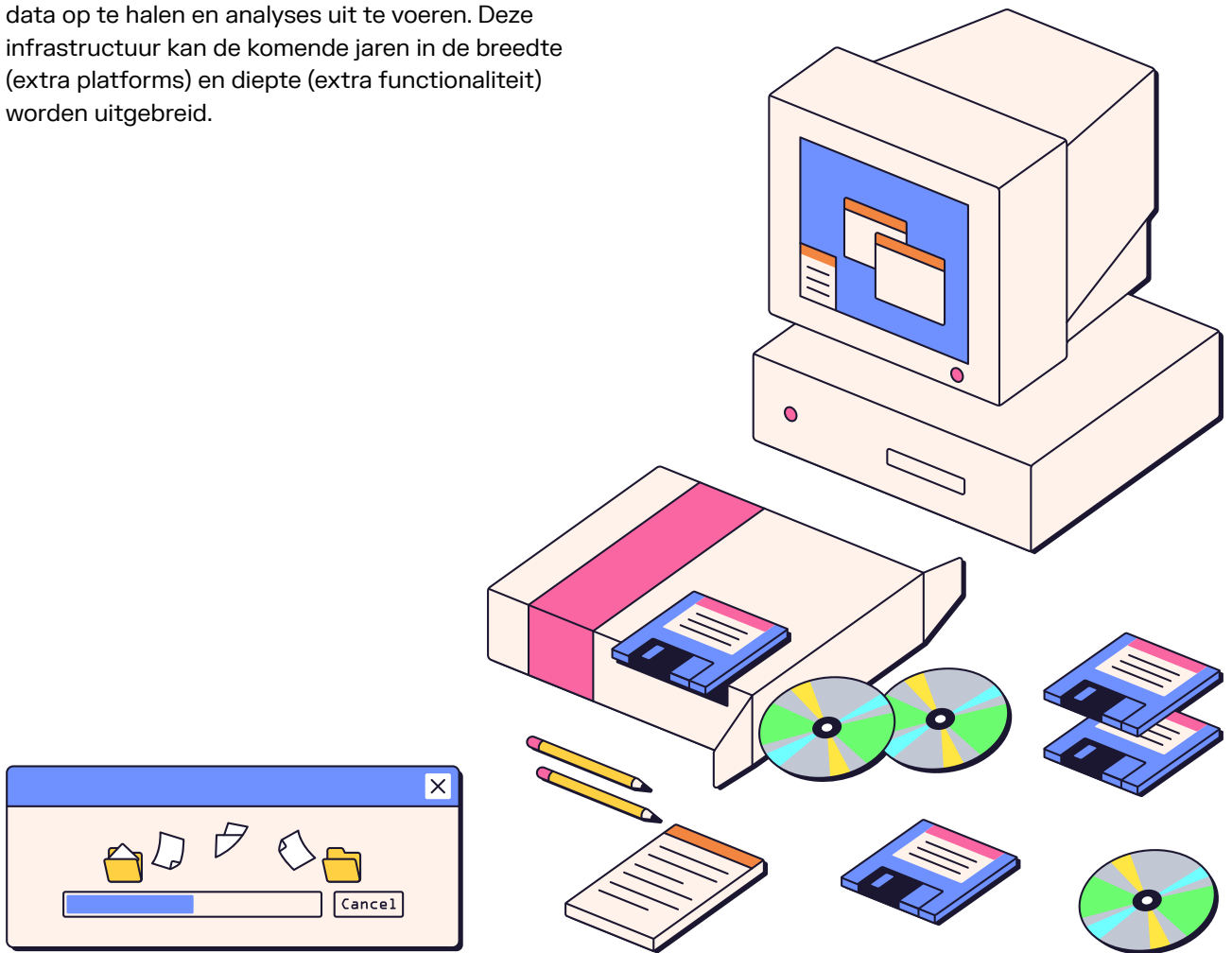
Onderzoeksinfrastructuur

Er is de afgelopen periode geïnvesteerd in het ontwikkelen van een onderzoeksinfrastructuur om ons werk beter, sneller en volledig data privacy-proof te kunnen doen. De infrastructuur bestaat uit een verzameling tools en scripts in de AWS clouds die via APIs data verzamelen en wegschrijven in een Neo4j database. Neo4j is een zogenaamde 'graph database' die geschikt is voor netwerkanalyses.

Begin 2022 deed het Ondernemershuis-op-Zuid (OopZ!) een investering in de BV van 30.000 euro die het afgelopen jaar volledig is geïnvesteerd in het realiseren van de onderzoeksinfrastructuur die op dit moment in staat is om YouTube, Twitter en Instagram onderzoek te faciliteren. Daarnaast is er tijd gestoken in het opzetten van een handleiding die het voor analisten mogelijk maakt zelfstandig data op te halen en analyses uit te voeren. Deze infrastructuur kan de komende jaren in de breedte (extra platforms) en diepte (extra functionaliteit) worden uitgebreid.

Data privacy

De afgelopen jaren ontvingen we ook signalen van bedrijven en het overheidswezen over ongerustheid rondom compliance met AVG/GDPR. Hoewel de gebruikte tools en methodes geen regels overtreden, is het in de toekomst belangrijk om AVG/GDPR-compliance te borgen.

Beleidsplan: Inzetten op data privacy en open source

Een stichting of bedrijf die zegt voor digitale vrijheden van burgers op te komen, moet zelf de hoogste standaarden nastreven. De BV en stichting hebben daarom een proces ingezet om:

- het IP op de tools en methoden te beschermen,
- AVG/GDPR-compliance door te lichten en te borgen,
- het IP van de tools over te dragen naar de Stichting om zo de nastreving van het algemeen nut waar de tools op ontworpen zijn formeel te borgen.

De verwachting is het vanaf de zomer geregeld te hebben. Vanaf dat moment beschikt de stichting over het kapitaal om haar doelstellingen waar te maken en gaan we een nieuwe fase in.

IP van de onderzoekstools en bescherming

De veranderingen betekenen feitelijk dat het Intellectual Property (IP) van de onderzoeksinfrastructuur bij de Stichting komt te liggen. De stichting gebruikt de tools voor eigen onderzoek om doelstelling één te verwezenlijken en maakt het open source beschikbaar om de tweede doelstelling te verwezenlijken.

De onderzoeksinfrastructuur wordt beschermd door de doorverkoop, of het aanbieden van diensten op basis van de infrastructuur, via het octrooirecht te verbieden.

Organisaties die de onderzoeksinfrastructuur willen implementeren om onderzoek uit te voeren, zullen we een fee vragen voor de advies-, implementatie- en ontwikkeluren. Die uren kopen we in bij de BV en de rest van de fee komt ten goede komt aan de stichting. We verwachten dat dit een belangrijke bron van inkomsten zal vormen waarmee de onderzoeksinfrastructuur verder uitgebreid kan worden.

Deelname aan projecten

Tijdens de afgelopen periode is al het werk formeel aangenomen door de BV. Het is echter de bedoeling om academisch onderzoek en projecten in het sociaal-cultureel domein vanaf 2024 zo veel mogelijk vanuit de Stichting te doen en daarmee ook de eerste doelstelling te verwezenlijken. De stichting kan de tools als kapitaal inzetten bij aanvragen voor onderzoekssubsidies en vereiste arbeid inkopen bij de BV of derden. Tevens is dit een tweede bron van inkomsten.

De financiële ruimte die ontstaat kan worden ingezet voor publicaties in academische tijdschriften (voor open access publicaties wordt vaak een fee van tussen de 2.000 en 5.000 dollar gevraagd), populaire media en andere kanalen om aan een geïnformeerd discours rond de maatschappelijke impact van social media bij te dragen.

Jaarrekeningen

In 2020 heeft de Stichting een bankrekening aangevraagd bij Triodos Bank, die in 2021 is toegekend. Omdat de Stichting nog geen inkomsten had, zijn de kosten van die rekening gedekt door schenkingen vanuit de BV.

2021

Inkomsten	Uitgaven
€ 100,-	€ 120,01
Resultaat	- € 20,01

2022

Inkomsten	Uitgaven
€ 278,25,-	€ 224,01
Resultaat	€ 54,24

Datum:

21-3-2023

Plaats:

Rotterdam

Handtekening:

Stijn van Leeuwen
Voorzitter

Datum:

25-03-23

Plaats:

Rotterdam

Handtekening:

Spela Semion
Secretaris

Datum:

23-2-2023

Plaats:

Rotterdam

Handtekening:

Dr. Roel Lutkenhaus
Peningmeester

New Momentum zet zich in voor een samenleving waarbij economie en technologie de samenleving dienen.

Stichting New Momentum
www.newmomentum.org

Brielselaan 175
3081 AC Rotterdam
The Netherlands